

VRCHOLNÝ STŘEDOVĚK

Dlouhá cesta Romů

Letecký pohled na část starověkého indického města Mohendžodaro

Předkové dnešních Romů patřili k původním obyvatelům Indie. Jejich vyspělé památky dodnes vzbuzují obdiv.

Tito lidé se zabírají všelijakými řemesly, jako ševcovstvím, příštipkářstvím a kovářstvím, což bylo na pohled pozoruhodné, protože kovářská stála na zemi a muž u ní seděl jako krejčí v této zemi. Vedle něj, rovněž na zemi, seděla jeho žena a předla a oheň byl mezi nimi. Vedle nich ležely dva kožené pytle, napůl zahrabané do země vedle ohně. Žena, která tam seděla a předla, co chvíli vytáhla jeden měch ven a znovu jej zahrabala do země. Tak byl ze země nahnán vzduch do ohniště a muž mohl dále pracovat.

(Německý cestovatel Arnold von Harff [fon harf] o Romech ve městě Modon r. 1497)

O kterých tradičních řemeslech Romů ukázka vypovídá? Které z nich je popsáno podrobněji? Srovnajte popis s obrázkem. V čem se shodují? Proč bylo zapotřebí vhnět do ohně vzduch? **S** Ověřte význam slov **příštippek** a **měch**. **M 078** Najděte město Modon.

Jazyk vypovídá o minulosti lidí, kteří jím hovoří

Romové přišli do Evropy přes Balkánský poloostrov, zřejmě pod tlakem válečných výbojů. Živili se příležitostnými řemesly, například košíkářstvím a různými hudebními, tanečními a divadelními vystoupeními, i obchodem s koňmi.

Sami nezanechali písemné záznamy ani jiné prameny o svých dějinách. O jejich původu proto panovala řada mylných představ. Nejčastěji byli ve středověku považováni za „Egyptany“. Dnes na základě jejich jazyka – **romštiny** – víme, že předkové Romů pocházeli z Indie. Pojmenování „Cikáni“ získali na území byzantské říše. Od počátku mělo ovšem hanlivý charakter. Původně bylo totiž označením sekty, která údajně provozovala čarodějnictví. *Rom* znamená v romštině muž, žena je *romňi*.

Romský kočovný vůz, fotografie z první poloviny 20. stol.

S Ověřte význam slova **sekta**. Zdůvodněte, proč dnes většina Romů odmítá označení Cikáni.

M 078 Kdy asi odešli předkové dnešních Romů z Indie? Kudy jejich cesta vedla? Za jak dlouho se dostali na území byzantské říše? Přes který poloostrov jižní Evropy Romové postupovali? Ve kterém roce přišli na naše území? **C 077** Kdo u nás v této době vládl?

Cesta Romů do Evropy

Romové vzbuzovali zvědavost i podezírání

V 15. století přitahovali zájem panovníků a šlechticů, kteří je zvali na svá sídla a poskytovali jim ochranu. Díky svému kočování byli zprvu vnímáni jako zbožní křesťanští poutníci. Ve skutečnosti bylo kočování pro Romy v této době běžným způsobem života. Zaznamenáváme ale i projevy nepřátelství vůči Romům, které vzbuzoval jejich odlišný

Které romské umění znáte? Proč je romská hudba ve světě tak oblíbená?

vzhled a chování. Církev se s nelibostí dívala na „čarování“, jakým bylo léčitelství a věštění, kterému se věnovaly romské ženy. Objevily se případy končící upálením na hranici. Romové začali být z různých měst a dokonce i celých zemí vypovídati pod nejprísnějšími tresty. Kruté **pronásledování** postihovalo i ty Romy, kteří se sami ničím neprovinili.

Jmenujte výhody a nevýhody kočovného způsobu života. K jakým konfliktům při něm mohlo docházet? Zúčastnili jste se už někdy nějakého „kočovného“ putování? Které důležité věci si člověk může zabalit na několika-denní pěší výlet? Bez kterých se neobejde a které naopak musí oželeť? Zamyslete se nad tím, co všechno mohli mít s sebou Romové při svém příchodu do Evropy. Jak kočování ovlivňovalo jejich život?

V okovech předsudků

Musím říci, že jsem za nimi šel třikrát nebo čtyřikrát a mluvil jsem s nimi. Nikdy jsem nepřišel o jediný peníz, ani jsem je neviděl číst z něčí ruky, ač každý tvrdil, že to dělají.

(Pařížský měšťan o Romech r. 1427)

Jak vysvětlíte spojení *číst z něčí ruky* v ukázce? S jakými názory na Romy se pisatel setkal? **S** Ověřte význam slova **předsudek**. Co si představíte pod *okovy předsudků*?

Pronásledování vedlo k dalšímu odcizení Romů a zbytku společnosti. Vztahy uvnitř romských rodin se naopak utužovaly. V těžkých podmínkách si museli jejich členové pomáhat, aby dokázali přežít.

Srovnajte oba obrazy a popište, co malíře na Romech především zaujalo. Jak jsou na druhém vyobrazení zachyceny pevné rodinné vztahy? Co drží muž v ruce?

Boccaccio [bokačino] – portrét romské dívky

Romská rodina dle Václava z Olomouce (15. stol.)

Čech na vídeňské karikatuře z konce 19. stol.

Předsudky jsou spojeny se všemi národy, včetně Čechů. Proč se mnozí tak často a rádi soustřeďují na špatné vlastnosti těch druhých?

Ačkoliv si lidé všímají především odlišností, ve skutečnosti je to nejdůležitější pro všechny společné. Na čem asi záleží rodině na fotografii?

Shrnutí

Romové žijí v Evropě od středověku. Od většiny společnosti se odlišovali svým kočovným způsobem života. Pro svůj vzhled, jazyk i kulturu byli považováni za cizí, exotický prvek.

- 1 Najděte v lekci příklady zdrojů, z nichž se dozvídáme o dějinách Romů.
- 2 Zkuste se zamyslet nad tím, co dnes ví většina společnosti o Romech. Čím jsou tyto informace ovlivněny? Překvapilo vás něco z obsahu lekce?
- 3 Proč je důležité proti předsudkům bojovat?

Jmenujte zdroje, kde byste se mohli o dějinách Romů dozvědět více.

